

Suçta Sürüklenen Çocuklara Yönelik Medya Pratikleri ve Nefret Söylemi: Video Haberler ve Kullanıcı Yorumları Örneği

Evin DOĞAN*

Öz

Suçta sürüklenen çocuk sayısının giderek artması, çocuk suçluluğu ile ilgili multidisipliner çalışmaları gerekli kılmaktadır. Çocuk suçluluğu ile mücadelede çok yönlü ekonomik, sosyal ve siyasal politikaların uygulanması ve çocuğun yüksek yararının gözetilmesi gerekmektedir. Suçta sürüklenen çocuklara ilişkin sorumluluk üstlenmesi beklenen alanlardan biri de medyadır. Çocuk suçluluğuna yönelik doğru, tarafsız ve objektif bilgiler sunması, çocuğu suçta iten faktörleri görünür kılması, çocuk hak ve özgürlüklerini gözeterek yayıncılık yapması medyanın toplumsal sorumluluğu ve meslek etik ilkelerinin gereğidir. Bu çalışma, suçta sürüklenen çocuklara ilişkin dijital medya pratiklerine odaklanmakta ve kullanıcı yorumlarını da süreçte dâhil ederek kapsamlı bir analiz sunmayı amaçlamaktadır. Çerçeveleme Teorisine dayanan çalışmada, internet medyasında suçta sürüklenen çocuklara ilişkin yayınlanan video haberler ve kullanıcı yorumları nitel araştırma yöntemlerinden biri olan Betimsel Analiz Metodu ile analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre; geleneksel medyada olduğu gibi dijital medyada da suçta sürüklenen çocuklara ilişkin negatif çerçeve oluşturulmaktadır. Damgalamaya maruz bırakılan çocuklar tehdit veya tehlike unsuru olarak gösterilmekte, hedef hâline getirilmektedir. Kullanıcı yorumları da haber çerçevelerine paralellik içermekte, suçta sürüklenen çocuklara yönelik ayrımcı, dışlayıcı nefret söylemi üretilmekte ve dolaşıma sunulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, Çerçeveleme, Nefret Söylemi, Suç, Video Haber

*Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu Radyo ve Televizyon Programcılığı Programı, evin.dogan@sisli.edu.tr

Doğan, E. (2022). Suçta Sürüklenen Çocuklara Yönelik Medya Pratikleri ve Nefret Söylemi: Video Haberler ve Kullanıcı Yorumları Örneği. TRT Akademi, 7 (15), 676-701. DOI: 10.37679/trta.1096942

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 01.04.2022

Revizyon Tarihi: 16.05.2022

Kabul Tarihi: 27.05.2022

ORCID ID: 0000-0003-1441-3968 DOI: 10.37679/trta.1096942

Media Practices and Hate Speech Against Children Driven to Crime: The Case of Video News and User Comments

Evin DOĞAN

Abstract

The increasing number of children driven to crime requires multidisciplinary studies to be conducted on juvenile delinquency. It is necessary to implement multidimensional economic, social, and political policies and to consider the best interests of the child in the fight against juvenile delinquency. One of the areas expected to take responsibility for children driven to crime is the media. Providing accurate, impartial, and objective information on juvenile delinquency, making visible the factors driving children to crime, and publishing by considering the rights and freedoms of children are the requirements of the social responsibility and professional ethical principles of the media. The present study focused on digital media practices on juvenile delinquency and aims to provide a comprehensive analysis by including user comments in this process. In this study, which was based on Framing Theory, video news and user comments on children driven to crime in the internet media were analyzed with the Descriptive Analysis Method, which is one of the qualitative research methods. According to the study findings, it was determined that a negative framework is created for children driven to crime in digital media as well as in the traditional media. Children exposed to stigmatization are shown as a threat or an element of danger, and are made a target. User comments are parallel to news frames, and discriminatory and exclusionary hate speech are produced and circulated regarding juvenile delinquents.

Keywords: Child, Framing, Hate Speech, Crime, Video News

Research Paper

Received: 01.04.2022

Revised: 16.05.2022

Accepted: 27.05.2022

1. Giriş

Türkiye’de ve dünyada suça sürüklenen çocuk sayısının giderek artması, çocuk suçluluğu sorununun sadece yargılama veya cezalandırmayı içeren hukuksal bir problem değil, siyasal, toplumsal ve ekonomik bağlamda ele alınması gereken bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Çocuk suçluluğuna dair yapılan araştırmalar da çocuk suçluluğuyla mücadelede çok boyutlu sosyal-ekonomik politikaların yürütülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Çocuk suçluluğu sorununu tekil bir vaka üzerinden değerlendirmek ve suçu bireyselleştirmek sorunun toplumsal boyutunu göz ardı etmeye yol açmaktadır. Özellikle çocuğu suça yönlendiren sorunların kaynağının tespit edilip, suçu önleyici ve çocuğu koruyucu tedbirlerin alınması çocuk suçluluğu ile mücadelede oldukça önemlidir. Suça sürüklenen çocuklara ilişkin sorumluluk üstlenmesi gereken alanlardan biri de medyadır. Medyanın toplumsal sorumluluğu gereği, çocuk suçluluğuna yönelik doğru, tarafsız ve objektif bilgiler sunması, çocuğun yüksek yararı çerçevesinde yayıncılık faaliyeti yürütmesi beklenmektedir. Ulusal ve uluslararası mesleki örgütleri tarafından hazırlanan rehber ilkelerde, çocuğun yüksek yararının korunması ve etik davranış standartlarına uyulması gerektiği vurgulanmaktadır.

Çocuk suçluluğuyla ilgili dijital medya pratikleri bu çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Yazılı basında suça sürüklenen çocukların temsiline ilişkin akademik çalışmalar öne çıksa da internet medyası görece yeni bir alan olduğu için araştırma sayısı sınırlıdır. Çocuk suçluluğu sorunu ele alınırken çocuğa ilişkin kullanılan nitelendirmeler veya sıfatlar soruna yaklaşımın ipuçlarını vermektedir. Çalışmada, çocuk suçluluğu toplumsal bir sorun ele alınmış ve “suçlu çocuk” ifadesi etiketleme/damgalama içerdiği için “suça sürüklenen çocuk” kavramlaştırması tercih edilmiştir. Çerçeveleme Teorisine dayanan bu çalışmada, suça yönelen çocuklara ilişkin dijital medyada yayınlanan video haberler ve kullanıcı yorumları incelenmiştir. Kitle iletişim literatürüne göre haberi belirleyen temel dinamikler, önemlilik, yenilik, dikkat çekicilik ve toplumsal fayda ile tanımlanmaktadır. Çerçeveler ise genellikle sorun tanımı, neden-sonuç değerlendirmesi ve çözüm önerisinden oluşmaktadır. Entman’a göre çerçeveleme, olayların veya sorunların bazı yönlerinin seçilip vurgulanması, aralarında bağlantı kurulması ve değerlendirilmesidir (1993, s. 52). Medya haberler aracılığıyla durum nitelemesi yapmakta, problemi belirlemekte, sorunun nedenlerini tespit etmektedir. Aynı zamanda ahlaki yargıda bulunan medya, çözüm veya çözümsüzlük sunarak habere konu olan olay veya olgunun anlamını inşa etmektedir. Haber konusu olay veya olgu ile kişiler hakkında nasıl bir anlamlandırma geliştirilmek isteniyorsa haber metinleri de ona göre oluşturulmaktadır (Fırat, 2016, s. 820). Haberde kurulan çerçeveleri belirleyen

dinamikler; medyanın mülkiyet rejimi veya ekonomik yapısı, siyasal konjonktür, yasal mevzuatlar, editoryal tercihler veya süzgeçlerin de yer aldığı çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Bu nedenle çerçeveleme pratiğinin çok boyutlu, kapsamlı ve bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir (Akmeşe, 2020, s. 47).

Suçta sürüklenen çocuklara ilişkin haber çerçevelerine odaklanan bu çalışma, aynı zamanda kullanıcı yorumları üzerinden nefret söylemi pratiklerini irdelemektedir. Çünkü Çerçeveleme Teorisi'ne göre medya çerçeveleri ve izleyici eğilimleri arasında karşılıklı etkileşim bulunmaktadır (Erdoğan İ. , 2008, s. 36). Haber çerçevelerinin toplumsal ve kültürel bir yapı içerisinde oluşturulduğunu belirten Durur, çerçeveleme sürecine izleyicilerin dâhil olması ve etkileşime girmesiyle birlikte toplumsal gerçekliğin inşa edildiğini belirtmektedir (2011, s. 29). Araştırma yöntemi olarak çerçeve araştırmalarında sıklıkla kullanılan nitel araştırma yöntemi belirlenmiştir. Çerçeve araştırmalarında, nicel analiz yöntemleri tümdengelimci, nitel analiz yöntemleri ise tümevarımcı yaklaşımı esas alarak haber çerçevelerini ortaya koymaktadır (Özarslan, 2007, s. 25). Araştırma kapsamında suçta sürüklenen çocuklara ilişkin yayınlanan haberlerde, haber başlıkları ve girişleri, art alan ve bağlam bilgisi ile sorumluluk atfları analiz edilmiştir. Analiz kategorileri belirlenirken Tankard'ın haber çerçevelerini belirlemek ve ölçmek için geliştirdiği "*haber başlıkları, ara başlıklar, sıfatlar/etiketler, sorumluluk atfları, kaynaklar, istatistikler ve çizelgeler ile sonuç paragrafları vb.*" ölçekleri referans alınmıştır (2001). Video haberler, metnin yanı sıra görüntü ve sesteki unsurları için, haberlerde kullanılan görüntüler ve ses unsuru da analize dâhil edilmiştir. Kullanıcı yorumları ise nefret söylemi analiz çalışmalarında sıklıkla kullanılan "*Aşağılama / küfür ve hakaret, abartma / eksiltim, çarpıtma, tehdit olarak gösterme, düşmanlaştırma*" kategoriler üzerinden analiz edilmiştir.

2. Çocuk ve Suç

Çocuk ve suç ilişkisi, hukukun yanı sıra psikoloji, sosyoloji, ekonomik ve siyasal alanla birlikte ele alınması gereken çok katmanlı bir konudur. Çünkü suçun kendisi çok boyutlu, anlaşılması zor ve karmaşık bir olgudur. Günümüzde suçta sürüklenen çocuk sayısının artması, çocukları suçta yönlendiren sorunların kaynağının tespit edilip özellikle suçta önleyici ve çocuğu koruyucu tedbirlerin alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çocuğu suçta sürükleyen nedenler tarihsel, coğrafik, sosyal, ekonomik veya kültürel dinamiklere göre değişebilmektedir. Çocuğun psikolojik yapısından, akranları ve aile ile ilişkilerine, çocukluk çağı yaşadığı ihmal, istismar, şiddet gibi travmalardan, beslenme, barınma ve eğitim gibi temel insani ihtiyaçların giderilmemesine, adalet sisteminden ve sosyal politikalara kadar pek çok fak-

tör çocuk suçluluğunun nedeni olabilmektedir. Çocuğu suça sürükleyen faktörleri açıklamak amacıyla geliştirilen yaklaşımlar veya teoriler, bireysel veya durumsal pek çok faktörün aslında birbiriyle etkileşim hâlinde olduğunu göstermektedir (Ayan, 2011, s. 19).

Çocuk suçluluğu sorunu değerlendirilirken çocuğa ilişkin kullanılan nitelendirmeler veya sıfatlar soruna yaklaşıma dair ipuçları sunmaktadır. Özellikle “suçlu çocuk” nitelendirmesi, çocuğa yönelik doğrudan sorumluluk atfında bulunma ve cezalandırma pratiği olarak değerlendirilebilir. Oysa hukuksal doktrinde suç faili çocuğun cezalandırılması değil, ıslah edilmesi, eğitilmesi, temel haklarının ve güvenliğinin sağlanması, ihtiyaçlarının karşılanması ve korunması esastır (Coşar, 2005, s. 318). “Suçlu çocuk” nitelendirmesi çocuğun toplumla bütünleşmesi, sosyal uyum, katılım ve içermeye tabi olmasını engelleyecek niteliktedir. Çocuğun değer görme, bağlanma, kendini gerçekleştirme, toplumsallaşma sürecine katılma açısından zorlanma ve uyumsuzluk göstermesi nedeniyle “suça itilen/sürüklenen çocuk” kavramsallaştırması tercih edilmektedir (Eryalçın ve Duyan, 2016, s. 15). “Suça sürüklenen çocuk” nitelendirmesinin kullanıldığı 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nun 3. maddesinde şu ifadeler yer almaktadır:

“Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu” (2005).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde, taraf devletlerin suç sürüklenen çocuklar için özel mevzuatların, yargılama mekanizmalarının oluşturulması, özel bir çocuk adalet sisteminin kurulması ve önleyici tedbirlerin alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Sözleşmede, uluslararası mevzuata uygun şekilde ulusal mevzuatlar ve düzenlemelerin çocuğun yüksek yararı çerçevesinde çocuk suçluluğuna yaklaşmak gerektiği aktarılmaktadır. Sözleşmenin 37. maddesinde, “Bir çocuğun tutuklanması, alıkonulması veya hapsi yasa gereği olacak ve ancak en son başvurulacak bir önlem olarak düşünülüp uygun olabilecek en kısa süre ile sınırlı tutulacaktır.” ifadelerine yer verilerek çocuğun korunması esasına vurgu yapılmaktadır (1989). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi’nin 10 No’lu Genel Yorumu’nda da çocuğun yüksek yararının korunmasına dikkat çekilmekte ve “Çocuğun yüksek yararının korunması, suça sürüklenen çocuk söz konusu olduğunda, örneğin menetme/bedel ödetme gibi geleneksel ceza adaleti araçlarının yerini rehabilitasyona ve onarıcı adaletin amaçlarına bırakması anlamına gelir.” ifadelerine yer verilmektedir (2008). Çocuğun yüksek yararı ilkesi hukuki bir kavram olsa da ekonomik, sosyal ve kültürel politikaları da işaret etmektedir. Dolayısıyla çocuğun yüksek yararı ilkesi, kimliği, statüsü veya konumu ne olursa

olsun risk ve tehlikelerle karşı karşıya kalan tüm çocukların hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasını ve çocuğun toplumla bütünleşmesi için çok yönlü politikaların uygulanmasını gerektirmektedir. Özellikle suç önleyici tedbirlerin alınmasına yönelik programların hazırlanması, kurumlar arası iş birliği yapılması, ortak projeler hazırlanarak kapsamlı ve kalıcı çözümler üretilmesi çocuk suçluluğuyla mücadelede temel öneriler arasında yer almaktadır (Öter, 2018, s. 760).

2.1. Suçta Sürüklenen Çocukların Medyada Temsili

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2020 yılında güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı 450 bin 803'tür. Suçta karıştığı iddiasıyla güvenlik birimlerine gelen çocukların yüzde 60,7'si 15-17 yaş; yüzde 20,2'si 12-14 yaş; yüzde 19'u ise 11 yaş ve altındaki çocuklardır (TÜİK, 2021). Çocuk suçluluğuna ilişkin bu veriler, suçta sürüklenen kişinin kendisinin de çocuk olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Suçta sürüklenen çocukların tüm çocuklar gibi bakım, destekleme ve her türlü suçtan korunma ihtiyacı bulunmaktadır. Cezalandırma ve hapsedme sisteminin çocuğun sosyal uyum ve toplumla bütünleşmesini sağlamada katkısı olmadığı gibi, yeniden suç işlemesini engelleyici olmadığı, aksine suçun yeniden üretilmesine zemin hazırlamaktadır (Berber, 2015, s. 146). Bu nedenle çocuklara ilişkin soruşturma, yargılama ve cezalandırmayı içeren hukuki süreçler özel kanunlarca düzenlenmekte, yetişkinlerden ayrı bir sistem içinde, çocuğun yüksek yararı gözetilerek yürütülmesi öngörülmektedir. Aynı yaklaşımın medya için de geçerli olması beklenmektedir. Gerek uluslararası sözleşmeler gerekse basın meslek kuruluşlarının etik ilke ve değerleri medyada çocuk temsiliinin önemine dikkat çekmektedir. Medya temsillerinde çocuğun yüksek yararı ilkesinin gözetilmesi, başta yaşama ve gelişme hakkının korunması ve her türlü ayrımcılığın önlenmesi olmak üzere, çocukların sağlığı, gelişimi, güvenliği ve esenliğinin korunmasına azami önemin verilmesi gerekmektedir. UNICEF, medya temsillerinin toplumda çocuğa yönelik tutum ve davranışlarda yönlendirici olabildiğini ve çocuğu görme biçimini şekillendirebildiğini belirtmektedir (2007, s. 36). Uluslararası Gazetecilik Federasyonu, çocukların durumunun ayrıca korunması ve gözetilmesi gerektiğine vurgu yapmakta ve çocukların tirajı ya da izlenme oranını arttırıcı bir araç gibi kullanılmaması üzerinde durmaktadır (2007). Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından yayınlanan Görsel-İşitsel Yayıncılık Etik İlkeleri'nde ve 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'da çocukların korunması ilkesinin gözetilmesi ve çocukların fiziksel, zihinsel veya ahlakî gelişimine zarar verilmemesi gerektiği aktarılmaktadır (2011). Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından hazırlanan Medya ve Çeşitlilik Kılavuzu'nda da ister fail ister mağdur olsun, kamu yararına olacağına ilişkin açık veriler bulunma-

dıkça, çocukların görsel sunumundan ve onların teşhisine ve teşhirine yol açacak uygulamalardan kaçınılması gerektiği belirtilmektedir (2005).

Ulusal ve uluslararası mesleki örgütleri tarafından hazırlanan rehber ilkelerde, çocuklara ilişkin medya temsillerinde çocuğun yüksek yararının korunması etik davranış standartlarına uyulması gerekliliği vurgulansa da bu ilkeler sıklıkla ihlal edilmektedir (Uzun, 2014, s. 177). Özellikle suça sürüklenen çocukların medyada yer alış biçimleri gerek çocuk hakları gerekse çocuğun yüksek yararı bakımından sorunlar içermektedir. Arslan ve Duğan'ın yazılı basında suça sürüklenen çocukların temsiline ilişkin yaptığı çalışmada, medyanın etik ilkelere ve çocuk haklarına uygun şekilde davranmadığı tespit edilmiştir. Gazetelerin üçüncü sayfalarında yer bulan haberlerde çocukların kimlik bilgilerine ve fotoğraflarına açık bir şekilde yer verilmesi ile mahremiyet hakkı ihlal edilen çocuklar açık hedef hâline getirilmektedir. Çocuğun suça sürüklenmesinde bireysel faktörlerin yanı sıra sosyal ve ekonomik faktörler ön plana çıksa da medya suç söz konusu olduğunda neden sorusuna yanıt aramamaktadır. Haberlerde suç fiilinin nedeni veya arka planı sorgulanmamakta, çocuğun neden suç işlediği irdelenmemektedir (Arslan ve Duğan, 2016, s. 321). Çocuk suçluluğuna ilişkin haberlerde olayın sansasyonel kısmına odaklanılmakta, suç bağlamsız birer fiil olarak gösterilmekte ve böylece okurun sorunun kaynağından uzaklaşması sağlanmaktadır (Altuntaş ve Altınova, 2015, s. 68). Örkü'ye göre, çocuğu suça sürükleyen nedenlerin aktarılmaması ile habere konu olan olay ekonomik, toplumsal ve siyasal bağlamından kopartılmakta ve basit bir asayiş konusu hâline getirilmektedir (2018, s. 422). Oysa çocukların uygun yaşam standardına erişememesi, en yüksek sağlık standardına ve bakım olanaklarına kavuşamaması, eğitim fırsatlarına erişememesi, fiziki veya psikolojik şiddet veya suiistimale karşı yasal güvencelere veya koruma sistemlerine sahip olmaması, çocuk haklarının tam ve eşit biçimde sağlanmaması çocuk suçluluğunun oluşmasında belirleyici risk faktörleridir (ICC, 2008, s. 4).

Suçta sürüklenen çocuklara yönelik temsiller, medyanın soruna yaklaşımını göstermektedir. Medyada “masumiyet”, “sevecenlik”, “iyilik”, “şirinlik”, “mağdurluk” veya “zavallılık” üzerinden tanımlanan çocuklar “acıma”, “yardım”, “hayırsızlık”, “bağışlama” ile birlikte yetişkinler dünyasına sunulurken, suç söz konusu olduğunda doğrudan “suçlu”, “katil”, “hırsız”, “madde bağımlısı”, “kapkaççı”, “tinerçi” veya “sokak çocuğu” olarak servis edilmektedir. Habere cazibe katmak için “şirinlik” üzerinden kullanılan çocuklar, kanunla ihtilaf yaşaması durumunda toplumun huzurunu bozan “tehdit edenler” olarak gösterilmektedir (Varol, 2016, s. 84). Özalp'a göre haberlerde suça sürüklenen çocuklar şiddete eğilimli, pek çok suç türüne yatkın, sosyopat bireyler şeklinde sunulurken, toplumsal

hafıza veya sosyal algı şekillendirilmektedir (2020, s. 254). Bu tür haberler ile çocuk suçluluğuna yönelik sorgulama yapma veya çözüm bulma arayışı yerine mevcut güvensizlik duygusunu pekiştirilmekte ve toplumdaki suç korkusu artırılmaktadır (Ruigrok, Atteveldt, Gagestein, ve Jacobi, 2016, s. 14). “Güvenlik sorunu” veya “tehdit unsuru” şeklinde yansıtılan çocuklar, “korku”, “endişe” kaynağı olarak gösterilmektedir. Pollak ve Kubrin’in gazete ve televizyon haberlerine dair yaptıkları çalışmaya göre, çocuk suçluluğu ile ilgili yapılan haberlerde, olayların dramatik yönleri öne çıkartılmakta, okuyucuda veya izleyicide korku duygusunun uyandırılmakta ve güvenlik eksikliği algısı yaratılmaktadır (2007, s. 78).

Medyada temsil pratiklerinin sadece toplumsal alandaki karşılığı değil, suçta sürüklenen çocuklar üzerindeki negatif etkisi de önemlidir. Çünkü medya pratiklerinde failin çocuk olduğu ve suçtan etkilendiği göz ardı edilmekte, çocuğu damgalayan ifadelerle masumiyet ilkesi ihlal edilmekte ve çocuğun yüksek yararı yok sayılmaktadır (Avcı, 2011, s. 100). Ayrıştırıcı ve dışlayıcı özelliğe sahip olan damgalama pratiği suçta karışan çocuk üzerinde travmatik etkide bulunmaktadır. Özellikle haberde kullanılan dil veya söylem, çocuğun sadece şimdiki yaşantısını değil, gelecekteki hayatını da etkileyebilmekte, yaşadığı travmayı yeniden canlandırabilmektedir (Salman, 2019, s. 25). Üstelik haberlerde çocuk suçluluğuna yönelik kullanılan nitelendirmeler, bir kimlik olarak içselleştirilen ve kendi kendini besleyen bir unsura sahiptir (Rogan, 2021, s. 2). Suçluluk damgasının çocukların tüm kişiliğini etkileyebileceğine dikkat çeken Yavuzer’e göre, çocuklar ya kabul edip bu damgayı benimsemekte ya da damganın hiçbir zaman ortadan kalkmayacağını düşünerek, sürekli bir sapma davranışına girip yeniden suçta yönelebilmektedir (2021, s. 268). Damgalama sonucu toplumsal algıda sürekli suç işleme potansiyeline sahip birer tehlike olarak görülen çocuklar ötekileştirilerek, toplum desteğinden yoksun bırakılmaktadır. Yaşamları süresince çeşitli suiistimallere maruz kalan çocuklar, tekrarlayan suç pratikleri, çeteleşme, suç örgütlerine dâhil olma gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.

3. Nefret Söylemi ve Medya

Suçta yönelen çocuklara ilişkin medyanın sunduğu temsil pratikleri nefret söylemi bağlamında incelemeye değerdir. Nefret söylemi, aşağılama, damgalama, hedef gösterme, ötekileştirme ve düşmanlaştırma gibi biçimlerde inşa edilmektedir. Nefret söyleminin temeli, kavramın içerisinde yer alan “nefret” duygusuna dayanmaktadır. Fakat burada söz konusu olan duygunun kendisi değil, “ötekileştirici” veya “dışlayıcı” dilsel pratiklerle eylem alanını da belirleme ve harekete geçirme potansiyelidir. Yani söylem, nefreti salt bir duygudan çıkartarak tutum

ve davranış örüntüsüne dönüştürebilmektedir. Nefret söylemi, şiddetin altyapısını hazırlayabilmekte ve hedef gruplara yönelik suç potansiyeli içerebilmektedir (Yılmaz, 2013, s. 44). Nefret söyleminin ayrımcı, göz korkutucu ve düşmanca tutumlar içerdiğine dikkat çeken Cohen Almagor'a göre; nefret söylemi “*taciz etme, incitme, kişiliksizleştirme, korkutma, küçük düşürme, aşağılama ve mağdur etme*” amacı taşımaktadır (2011, s. 2). İnceoğlu'na göre ise tahammülsüzlüğün ve hoşgörüsüzlüğün dışı vurumu olan nefret söylemi, “*Toplumda size yer yok*” mesajı vermektedir (2012, s. 24).

Bir ifade veya söylemin nefret söylemi kapsamında değerlendirilmesinde keskin sınırların belirlenmesi zordur. Çünkü nefret söyleminin evrensel olarak kabul gören, genel bir tanımı bulunmamaktadır (Weber, 2009). Ancak belli başlı pratikler nefret söylemine işaret etmektedir. Örneğin nefreti teşvik eden ifadelerin sebebi, belirli kimlik ve gruplara isnat edilen özellikler ise “nefret söylemi” kapsamında değerlendirilmektedir. Nefret söylemi ile belirli birey, grup veya kimlikler küfür, hakaret ve aşağılanmalara maruz bırakılıyor ve bu durum meşru sayılıyorsa nefret söylemi pratiği olarak ele alınmaktadır. Söylem “biz” ve “onlar” ayrımı yapıyor, “ben ve biz”in dışında kalanları temel insan hak ve özgürlüklerinden mahrum bırakmaya yönelik ifadeler içeriyorsa nefret söylemi kapsamındadır. Herhangi bir kimlik, grup veya topluluğun şiddet tehdidi ile karşı karşıya kalması da nefret söylemine işaret etmektedir (Çınar, 2013, s. 143).

Nefret söylemi, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 1997 Tarihli Tavsiye Kararı'nda “İrkçi nefret, yabancı düşmanlığı, antisemitizm ve hoşgörüsüzlüğe dayalı diğer nefret biçimlerini yayan, teşvik eden, savunan ya da haklı gösteren her tür ifade biçimi. Hoşgörüsüzlüğe dayalı nefret, saldırgan milliyetçilik ve etnik merkezîyetçilik, ayrımcılık ve azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli kişilere karşı düşmanlık yoluyla ifade edilen hoşgörüsüzlüğü içermektedir.” şeklinde yer almaktadır (Weber, 2009, s. 3). İrk veya etnik köken merkeze alınarak yapılan “nefret söylemi” kavramsallaştırması günümüzde genişletilerek yorumlanmaktadır. Çünkü ırk ve etnik kökenin yanı sıra pek çok grup veya kimliksel yapı da nefret söylemine maruz kalabilmektedir. Farklı sosyoekonomik statülerden, kültürel ritüellere, bedensel özellikler ve sağlık sorunlarından yaş durumuna kadar pek çok grup veya kimliksel yapı nefret söylemine konu olabilmektedir. Nefret söyleminin hedef gruplarında olduğu gibi nefret söylemi biçimlerinde farklılıklar görülmektedir. Zaman, mekân, siyasal veya ekonomik yapı, kültürel özellikler gibi değişkenler nefret söylemi pratiklerini etkilemektedir. Nefret söylemi dil ve kültür farklılıkları da dikkate alınarak, genel olarak “abartma, yükleme, çarpıtma; küfür, hakaret, aşağılama; düşmanlık/savaş söylemi; doğal kimlik ögesini aşağılama olarak

kullanma, simgeleştirme” şeklinde kategorize edilmektedir (Sözeri, 2012, s. 209).

Toplumsal alanda farklı biçimlerde gündem gelen nefret söyleminin yaygınlaşmasında medyanın rolü belirleyicidir. Medyada nefret söylemine dair yapılan akademik araştırmalara göre, medya sadece toplumda sadece nefreti yaymakla kalmamakta, belirli bir kişi, grup veya kimliklere yönelik ayrımcılığı meşrulaştırmakta, ön yargı ve kalıp yargıları güçlendirmekte, kitlelerin tutum ve davranışlarını mobilize etmektedir. Çaba'nın “Haberdeki şiddet: Türk Yazılı Basınında Nefret Söylemi Üzerine Bir İnceleme” başlıklı doktora tez çalışmasında, çoğu zaman fark edilmeyecek şekilde metne ve sayfalara kodlanan nefret söyleminin, medya aracılığıyla olağanlaştırıldığı ve sorgulanmadan kabul edilir hâle getirildiği belirtilmiştir (2017). Alp'in “Medyada Nefret Söylemi ve Çingene Toplumuna Yönelik Ayrımcı Söylemin Suça Dönüşme Süreci” başlıklı çalışmasında ise medya aracılığıyla yaygınlaştırılan ve ayrımcılık, hoşgörüsüzlük ve ön yargı içeren nefret söylemi pratiklerinin, hedef gruplar üzerinde oluşturduğu hedef gösterilme, yalnızlaştırılma, linçe maruz bırakılma gibi olumsuz etkilerine dikkat çekilmiştir (2015). Doğan'ın “Televizyon Haberlerinde Nefret Söylemi: Suriyeli Sığınmacılar Örnek Olayı” başlıklı tez çalışmasında yazılı basının yanı sıra televizyon haberlerinde de nefret söyleminin inşa edildiği, yeniden üretildiği veya dolaşıma sunulduğu aktarılmıştır (2015).

Geleneksel medyanın yanı sıra yeni medya ortamları da kullanıcı türevlilik, etkileşimsellik ve hipermetinsellik özellikleri ile nefret söyleminin üretilmesi ve yaygınlaşmasında etkili bir araç olarak konumlanmaktadır. Yeni medya ile izleyici / okur yeni medyada aktif kullanıcıya dönüşmekte, anlık yorum, itiraz veya müdahâlelerle haber yayın sürecinin bir parçası hâline gelmekte ve nefret söylemini üretmektedir. Yeni medyanın etkileşim özelliği ile nefret söylemi paylaşıldığı andan itibaren ortamın katılımcıları veya kullanıcılar tarafından fazla büyütülerek dolaşıma sunulmakta, nefret söylemi daha kolay erişilebilir ve üretilebilir hâle gelmektedir (Binark, 2010, s. 26). Kullanıcı türevli içerik üretimine olanak sağlayan yeni medya, kullanıcı yorumları ile şiddet, ayrımcılık ve nefret söylemi içeren mesajların görünür olmasına izin vermektedir (Özdoğru, 2018, s. 184). Yeni medya, nefret söyleminin sadece üretilmesi, görünür olması ve yayılmasında değil, aynı zamanda toplumsal alanda kabul görmesi, doğallaşması ve sıradanlaşması açısından da etkili olmaktadır. Çomu'nun “Video Paylaşım Ağlarında Nefret Söylemi” başlıklı çalışmasında da video paylaşım ağlarında nefret söylemi üretilmesi ve yayılmasındaki asıl riskin, nefret söyleminin çok hızlı bir şekilde yayılması ve kitlelere sunularak dolaşıma girmesi olduğu gösterilmiştir (2010, s. 178).

4. Araştırma

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı; suça sürüklenen çocuklara ilişkin dijital medyada sunulan haberlerin çerçevelerini tespit etmek ve kullanıcıların yorumlarını nefret söylemi bağlamında analiz etmektir. Yazılı basında suça sürüklenen çocuklara ilişkin akademik çalışmalar öne çıksa da internet medyası görece yeni bir alan olduğu için araştırma sayısı sınırlıdır. Bu nedenle çalışmada suça sürüklenen çocuklara ilişkin dijital medyaya yayımlanan video haberler ve kullanıcı yorumları incelenmiştir.

Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmış ve suça yönelen çocuklara ilişkin haber çerçeveleri ve kullanıcı yorumları analiz edilmiştir.

Suçta yönelen çocuklar internet medyasında video haberlerde nasıl temsil edilmektedir?

Çocuk suçluluğunun nedenleri veya risk faktörleri video haberlerde “görünür” kılınmakta mıdır?

Suçta yönelen çocuklarla ilgili video haberlerde çocuğun yüksek yararı ilkesi gözeltmekte midir?

Çocuk suçluluğuna ilişkin haberlerde çocuk hakları habercilik etik kodlarına uygun olarak korunmakta mıdır?

Çocuk suçluluğu ile haberin sunduğu çerçeve ile haber yorumları arasında nasıl bir ilişki vardır?

Haber yorumlarında suça yönelen çocuklara ilişkin nefret söylemi kullanılmakta mıdır?

4.2. Araştırma Yöntemi

Suçta sürüklenen çocukların medyada sunum biçimleri ve kullanıcı yorumlarına ilişkin yürütülen bu çalışma video haberler odağında yürütülmüştür. Haber içeriğinin oldukça detaylandırıldığı, metin, fotoğraf, ses ve videonun birbirini tamamladığı video haberler, dijital teknolojilerle birlikte internet medyasında öne çıkmaya başlamıştır (Akyazı, 2019, s. 98). Araştırmanın amacına uygun analiz verilerinin elde edilmesi için video paylaşım ağlarından biri olan www.youtube.com incelenmiştir. “Çocuk suçları”, “Suçlu çocuk”, “Suça sürüklenen çocuk”, “Suça itilen çocuk” anahtar kelimeleri ile arama yapılmış haber formatlı videolar belirlenmiştir. Amaçlı örneklem metodu kapsamında konuyla doğrudan ilişkili olan haberlerden bir örneklem grubu oluşturulmuştur. Amaçlı örneklem metodunda,

araştırma sorusuna en uygun vakalar ya da örnekler bulunup araştırmaya dâhil edilmektedir (Erdoğan ve Semerci, 2021, s. 86). Örneklem belirlenirken yayın kuruluşu çeşitliliği ve kullanıcı yorumlarının sayısı esas alınmıştır. SHOW TV, CNN Türk, NTV, Ülke TV, DW Türkçe'nin YouTube kanalına yüklediği birer haber araştırma verisini oluşturmuştur. Araştırma konusuyla doğrudan ilişkili olduğu hâlde yorumlara kapalı olması veya hiç yorum yapılmaması nedeniyle bazı haberler, araştırma konusuna dair zengin içerik sunsa da örnekleme dâhil edilememiştir. Özellikle "Tam bir suç makinesi, henüz çocuk ama 839 suç kaydı çıktı!", "10 yaşında suç makinesi", "12 yaşında ama 700 suç kaydı var." ve "Çete elemanı 13 yaşındaki çocuk" gibi başlıklarla sunulan video haberler suça yönelen çocuklara ilişkin dikkat çekici örneklerdir.

Örneklem içerisinde yer alan haberlerin çerçevelerinin belirlenmesi ve araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan Betimsel Analiz metodu kullanılmıştır. Nitel araştırmaların doğası gereği, amaç niceliksel veri sunmak ve ölçümleme yapmak değil, inceleme alanında elde edilen bulguların kapsamlı analizini gerçekleştirmek ve derinlikli bilgiye ulaşmaktır. Araştırma kapsamında suça sürüklenen çocuklara ilişkin yayınlanan haberlerde, haber başlıkları ve girişleri, art alan ve bağlam bilgisi ile sorumluluk atıfları analiz edilmiştir. Analiz kategorileri belirlenirken Tankard'ın haber çerçevelerini belirlemek ve ölçmek için geliştirdiği "*haber başlıkları, ara başlıklar, sıfatlar/etiketler, sorumluluk atıfları, kaynaklar, istatistikler ve çizelgeler ile sonuç paragrafları vb.*" ölçekleri de referans alınmıştır (2001). Haberlerde çocukların kimlik bilgileri, görüntüleri ve kullanılan etiketler incelenerek, çocuğun yüksek yararı ve habercilik etik ilkeleri açısından analiz edilmiştir. Haberlere yapılan kullanıcı yorumları ise nefret söylemi analiz çalışmalarında sıklıkla kullanılan "*Aşağılama/Küfür ve Hakaret, Abartma/Eksiltim/Çarpıtma, Tehdit olarak Gösterme, Düşmanlaştırma*" kategorileri üzerinden irdelenmiştir.

4.3. Bulgular ve Değerlendirme

Araştırma kapsamında belirlenen örneklem içerisinde yer alan video haberlerin, yayımlandığı kanal bilgisi, yayın süresi, kullanıcı yorum ve beğeni sayısı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Haber Bilgileri: Başlık, Süre, Görüntüleme ve Yorum Sayısı

Sıra No	Kanal	Haber Başlıkları	Haber Süresi	Görüntüleme Sayısı	Yorum Sayısı
1	SHOW TV	Daha 12'sinde ama suç makinesi! 12 yaşında 65 suçtan sabıkalı	1 Dakika 39 Saniye	2.075.410	1676
2	CNN Türk	Çocuk hırsızlar polisleri bile şaşırttı Çaldıkları araç ile Ordu'dan İstanbul'a gittiler Firar eden o çocuklar yakalandı Birden fazla suç dosyaları olduğu tespit edildi	1 Dakika 33 Saniye	5423	25
3	NTV	İki çocuk hırsız çantayı böyle çaldı Çocukların biri 90, diğeri 80 kez yakalanmıştı	1 Dakika 39 Saniye	2680	14
4	Ülke TV	Uslanmaz çocuklar bu sefer lüks cip çaldı	39 Saniye	5630	21
5	DW Türkçe	Suçta sürüklenen çocuklar "14 yaşında çocuğun yeri cezaevi değil"	7 Dakika 29 Saniye	21200	137

4.3.1. Haber Başlıkları ve Girişleri

Haber girişleri, haberin önemine dikkat çekmek ve ilgi uyandırmak amacıyla; özetleyici, genelleyici, öyküleyici, tanımlayıcı, röportajlı, sorulu veya alıntılı giriş gibi farklı tekniklerle yapılmaktadır. Amaç, izleyicinin dikkatini çekmek ve ilgi uyandırmak, böylece haberin devamını izletmektir. Çerçeveleme araştırmalarına göre, haber başlıkları ve haber girişleri sorun çerçevesini ve sorunun nasıl tanımlandığını ortaya koymaktadır. Haber başlıkları ve haber girişlerinde, belli sözcük veya söz dizilerini tekrarlama ve öne çıkarma, enformasyon eksiltimi, genelleştirme, sansasyonelleştirme veya dramatikleştirme gibi yöntemler kullanılarak, izleyici belli bir görüş çerçevesinde haberi izlemeye yönlendirilmektedir. Olaya dayalı

“epizodik” çerçeveler ile duruma dayalı “tematik” haber çerçeveleri, çerçevelerin biçimsel unsurlarıdır. Olay haber, anilik, yenilik, dikkat çekicilik, ilgi uyandırma, farklılık üzerinden tanımlanırken, durum haber tekil olayın spesifik yönüne değil, genel bir toplumsal soruna işaret ederek, derinlikli bilgiler sunmaktadır.

“Daha 12’sinde Ama Suç Makinesi!” ve “12 Yaşında 65 Suçtan Sabıkalı” başlıkları ile yayımlanan 1 numaralı haber olay haber kategorisindedir (2019). Haberin teması, “12 yaşında bir çocuğun çok fazla suç işlemesi” üzerine kurulmuştur. Haber başlığında, habere konu olan olay veya olguya dair enformasyon eksiltimi yapılmış, gizlilik sağlanarak haber ilgi çekici kılınmıştır. Başlıkta yaş bilgisi ve sabıka sayısı öne çıkartılarak haberin spesifik yönüne işaret edilmiş, izleyicide haberin detayına ilişkin merak ve şaşkınlık duygusu uyandırılmaya çalışılmıştır. Haber başlığında izleyiciyi çok edici unsur olarak “suç makinesi” ifadesi kullanılmış ve sansasyonel bir söylem oluşturulmuştur. “Suç makinesi” ifadesi aynı zamanda haberin aktörü olan çocuğa yönelik damgalama pratiğidir. Literatürde de belirtildiği gibi damgalama pratiği, suça yönelen çocuğa ilişkin izleyicide güvensizlik, korku ve endişe yaratılmasında, çocukta ise çeşitli travmaların oluşmasına neden olmaktadır. Haberin giriş cümlesi, spikerin, “Ne kız tarafı fark etti ne erkek tarafı, 12 yaşında bir çocuk, yüzlerce davetlinin katıldığı nişanda herkesi ayakta uyuttu.” cümlesiyle öyküleyici şekilde sunulmuştur. Çocuğun yaş bilgisinin öne çıkartıldığı giriş cümlesinde, sayısal veriler ve abartılı yorumlarla haberde çekicilik sağlanmaya çalışılmıştır.

“Çocuk Hırsızlar Polisleri Bile Şaşırttı” başlıklı 2 numaralı haber, olay haber statüsündedir (CNN Türk, 2021). Olayın yer, zaman ve mekânına ilişkin enformasyon eksiltiminin bulunduğu başlıkta, aynı zamanda bir genelleme yapılmıştır. Başlıkta “çocuk hırsızlar” damgalaması yapılarak doğrudan yargıda bulunulmuştur. Suça karışan çocuklara ilişkin toplumda şüphe, kuşku, korku ve endişe duygularına hitap eden başlıkta, “Polisleri bile şaşırttı” ifadesi ile abartılı yorum yapılmış ve izleyicide merak duygusu uyandırılmıştır. Haberin girişi spikerin, “Akıllara durgunluk veren bir hırsızlık olayı var sırada.” sözleri ile başlamıştır. Giriş cümlesinde abartılı ifadeler kullanılarak izleyicide merak duygusuna seslenilmiş ve haberde çekicilik sağlanmaya çalışılmıştır.

“İki çocuk hırsız bu kez turistin çantasını çaldı” başlığı ile servis edilen 3 numaralı haber olay haber statüsündedir (NTV, 2022). Enformasyon eksiltiminin yapıldığı haber başlığında, “çocuk hırsız” ifadesi ile doğrudan suç vasfı ve suçlu tanımı yer almıştır. Suçta sürüklenen çocuğa yönelik doğrudan damgalama yapılmıştır. Başlıkta “Bu kez” ifadesine yer verilerek, ilgi çekicilik sağlanırken çocukların tekrar suç işleme potansiyeline de dikkat çekilmiştir. Çocukların turistler de dâhil herkes

için tehdit oluşturduğu mesajı verilerek dışlayıcı söylemsel yapı kurulmuştur. Bu video haber, spiker sunumu ve seslendirme olmadan doğrudan görüntülerden oluşmaktadır. İş yeri kamerasından elde edilen görüntüler, “iki çocuk hırsız çantayı böyle çaldı” alt yazısı ve müzik eşliğinde sunulmuştur. Altyazı “Çocuklardan biri 90, diğeri 80 kez yakalanmıştı” cümlesi ile devam etmiştir. Haber değerinin etkili kılınması için suçun niteliği veya suç dosyalarındaki vaka sayısı vurgulanarak haberde dikkat çekicilik sağlanmaya çalışılmıştır. Sayısal verilerin ön plana çıkarıldığı cümlede, çocukların tehlikeli olduğu ve tehdit oluşturduğu mesajı verilmiştir.

“Uslanmaz Çocuklar Bu Sefer Lüks Cip Çaldı” başlıklı 4 numaralı haber olay haber statüsündedir (Ülke TV, 2022). Haber başlığında yer alan “çaldı” suç fiili ile çocuklar suçlu olarak gösterilmiştir. Başlıkta çocuklara yönelik “uslanmaz” etiketi eklenmiş, çocukların daha önce de benzer suçlar işlediği ima edilmiştir. “Bu sefer” ifadesi de “uslanmaz” etiketini desteklemiş haberde sansasyonellik sağlanmıştır. Haber başlığında suçun vasfının belirtilmesinin yanı sıra çalınan mal hakkında yapılan “lüks cip” şeklindeki niteleme izleyiciyi etkilemeye yöneliktir. Haberde dikkat çekicilik sağlamak için kullanılan bu tanımlama, merak duygusu oluşturmanın yanı sıra izleyicinin güvensizlik, endişe veya korku duygularına hitap etmektedir. Bir haber ajansının hazırladığı video haberde, iş yeri kamerası görüntüleri, olay yeri görüntüleri ve röportaja yer verilmiş, haber sunumu veya herhangi bir seslendirme yapılmamıştır.

5 numaralı haber, suça sürüklenen çocukların yaşadıkları sorunlara dikkat çeken durum haber statüsündedir ve tekil olayın spesifik yönüne değil, genel bir toplumsal soruna işaret etmektedir (DW Türkçe, 2020). “Suça sürüklenen çocuklar” başlığı ile servis edilen haberde, çocukların yaşadıkları sorunlar, nedenleri ve çözüm önerileri irdelenmiştir. Röportajlı giriş tekniği kullanılan haber, “İyi yaşamadım çocukluğumu, başımdan sıkıntılar geçti, yurt, cezaevi gibi...” sözleriyle başlamıştır. Haberin devamında uzman görüşüne başvurulmuş, alanda çalışan bir avukat ile röportaj yapılarak çocuğu suça iten faktörlere ve yaşanan sorunlara dikkat çekilmiştir.

4.3.2. Art Alan ve Bağlam Bilgisi

Çocuk hakları ve çocuğun yüksek yararı doğrultusunda haberlerde çocuk suçluluğu sorununun ne kadar görünür kılındığı, çocuğu suça iten nedenler ve risk faktörlerine ne kadar dikkat çekildiği, art alan ve bağlam bilgisi incelenerek tespit edilmiştir. Art alan ve bağlam bilgisi, habere konu olayların toplumsal ve politik yönüne işaret etmekte, sorun ve sorumluluk çerçevesini oluşturmaktadır. Haberlere konu olan sorunun çözümü veya çözümsüzlük çerçevesi ise haber kapanış

cümlelerinde yer almaktadır.

1 numaralı haberde suçta sürüklenen çocuğun daha önce karıştığı iddia edilen suç dosyası sayısı, art alan bilgisi olarak aktarılmıştır. Ancak suç dosyasının içerisinde yer alan vakalara ilişkin derinlikli bilgi verilmemiştir. Ayrıca çocuğun karıştığı iddia edilen olaylara ilişkin hazırlanan dosyaların soruşturma, kovuşturma veya hüküm açısından hangilerinin bulunduğu belirtilmemiş, “sabıkalı” ifadesine yer verilerek masumiyet karinesi ihlal edilmiştir. Suçta sürüklenen çocuğun, suç olaylarına karışmasının sosyoekonomik veya psikolojik nedenleri irdelenmemiş, risk faktörlerine değinilmemiştir. Çocuk suçluluğu konusu sadece bireysel, tekil bir adli vaka bağlamında ele alınmış, çocuk potansiyel tehlike olarak yansıtılmıştır. Haberin kapanışında “Nişanlı çiftin tek istediği, kız çocuğunun bu işe alet edenlerin cezalandırılması” ifadelerine yer verilmiştir. Sorumluluk çerçevesi içerisinde “sabıkalı çocuk” ile “çocuğu alet edenler” yer almış, çözüm çerçevesinde çocukların yakalanması gerektiği belirtilmiştir.

2 numaralı haberde art alan bilgisi olarak çocukların daha önce de benzer vakalara karıştığı aktarılmıştır. “Fırar eden çocukların suç dosyaları hayli kabarık” ifadesi kullanılmasına rağmen, çocukları suçta yönlendiren nedenler irdelenmemiştir. Olay bireysel adli vaka bağlamında sunulmuştur. Haberde ayrıca çocukların Ordu’dan İstanbul’a kadar ehliyetsiz, ruhsatsız nasıl gelebildikleri ve yakıt alabildikleri sorusu sorulmuş, kolluk mekanizması sorumluluk çerçevesine dâhil edilmiştir. Çözüm çerçevesi içerisinde ise çocukların yakalanması ve gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerektiği eklenmiştir.

3 numaralı haberde “Çocuklardan biri 90, diğeri 80 kez yakalanmış” ifadesi yer almış, çocukların daha önce de suç olaylarına karıştığı vurgulanmıştır. Ancak çocukların neden 80 veya 90 suç olayına karıştığı sorgulanmamış, çocukları suçta iten faktörlere yer verilmemiştir. Çocuklar, adli vaka bağlamında ele alınmış, sorumluluk çerçevesinde sadece çocuklar yer almıştır. Haberde sorunun çözümüne dair herhangi bir ifade kullanılmamış, çözümsüzlük çerçevesi oluşturulmuştur.

4 numaralı haberde de benzer şekilde, “Uslanmaz çocuklar, bu kez de cip çaldı” alt yazı bandı kullanılmış, çocukların daha önce de suç olaylarına karıştığı aktarılmıştır. Ancak çocukların neden suç olaylarına karıştığı ve suçta iten faktörler sorgulanmamış, olay sadece adli suç bağlamında değerlendirilmiştir. Habere konu olan sorunun çözümüne dair bir ifade kullanılmamış, çözümsüzlük inşa edilmiştir.

5 numaralı haberde art alan bilgisi olarak, bireysel ve ailevi sorunlar ile ekonomik ve sosyal problemlere işaret edilmiştir. Çocuk suçluluğu sorunu toplumsal bağlamda ele alınmış ve suçta sürüklenen çocuklara ilişkin hukuki, sosyal ve eko-

nomik gereksinimlere dikkat çekilmiştir. Ayrıca suça sürüklenen çocukların, hak ve özgürlüklerinin korunması ve yeniden toplumla entegre olması için sosyal ve ekonomik olanakların sağlanması gerektiği belirtilerek çözüm çerçevesi toplumsal boyutlarıyla birlikte sunulmuştur.

4.3.3. Kimlik Sunumları

Habercilik etik kodları ve çocuğun yüksek yararı kapsamında, suça sürüklenen çocukların kimlik bilgilerinin verilmemesi veya çocuğun tanınmasını sağlayacak verilerin paylaşılması esastır. Amaç suç faili de olsa suçtan etkilenen çocuğun herhangi bir zarar görmemesi, suiistimallere açık hâle gelmemesi ve yeni risklerle karşılaşmaması için bir koruma oluşturmaktır. Çocuklar için risk oluşturabilecek diğer bir durum ise etiketleme/damgalamadır. Literatür bölümünde aktarıldığı gibi çocuklara yönelik etiketleme/damgalama pratikleri, çocuk hakları ve çocuğun yüksek yararı bakımından oldukça sorunludur.

1 numaralı haberde suça sürüklenen çocuğun kimlik bilgileri verilmemiş, “12 yaşındaki çocuk”, “kız çocuğu” nitelendirmeleri ile yaş ve cinsiyet vurgusu yapılmıştır. “Önce oynadı, sonra çaldı”, “Gözüne kestirdi, uygun zamanı kolladı, bir anlık dalgınlıktan faydalandı” gibi ifadelerle suça sürüklenen çocuğa doğrudan yetişkinlik atfedilmiş ve yükleme yapılmıştır.

2 numaralı haberde, çocukların kimlik bilgileri verilmemiş, olayın gerçekleştiği şehir bilgisi verilmiştir. Haberde “çocuk hırsızlar” ifadesi kullanılmış, doğrudan suç ataması yapılmıştır. “Şehir şehir gezip araba çalıyorlar...”, “Bu 3 çocuk galericilerin korkulu rüyası oldu.”, “Rahat tavırlarıysa pes dedirtti...” şeklindeki yükleme içeren ifadelerle çocuklar birer tehdit ve tehlike olarak yansıtılmıştır.

3 numaralı haberde çocukların kimlik bilgileri verilmemiş, “iki çocuk hırsız” ifadesi ile çocuklar doğrudan suçlu olarak tanımlanmıştır. Haberde “Son işlerinde turist bir kadını takip ettiler” ifadesiyle, çocukların hırsızlık suçunu birer iş olarak yaptıkları aktarılmış ve suç potansiyeline dikkat çekilmiştir.

4 numaralı haberde çocukların kimlik bilgileri verilmemiş, “uslanmaz çocuklar” nitelendirmesi yapılmıştır. “Bu kez de galeriden lüks bir cip çaldılar” alt yazı ile çocuklar doğrudan suç faili olarak gösterilmiş ve daha önce de suça yönelindikleri hatırlatılmıştır.

5 numaralı haberde röportaj yapılan kişinin kimlik bilgileri verilmemiş, haberde “Suça sürüklenen çocuklar” ifadesi kullanılmıştır. Çocukların, bireysel veya çevresel sorunlar nedeniyle suça sürüklendiği aktarılmış, uzman görüşleriyle de sorunun toplumsal boyutuna dikkat çekilmiştir.

4.3.4. Görsel Unsurlar

Görsel içerikler haberin sorun ve sorumluluk çerçevesini belirleyen unsurlardır. Araştırma alanı video haberler olduğu için video görüntüleri ve ses kullanımı da analize dâhil edilmiştir.

1 numaralı haberde yer alan görüntüler, olayın gerçekleştiği mekânda bulunan kameralar tarafından çekilen video ile röportaj görüntülerinden oluşmaktadır. Videoda haberin aktörü olarak konumlanan çocuk, yüzü bulanıklaştırılsa da sarı çember içerisine alınmış, “Bu kıza dikkat” ve “Takı çantasını alıyor” yazılı çıkartmalar eşliğinde izleyiciye sunulurken hedef gösterilmiştir. Haberin devamında olayın mağdurları olarak gösterilen nişanlı çift ile yapılan röportaja yer verilmiştir. Röportaj, olay yeri görüntülerini gösteren bir televizyonun önünde yapılmıştır. 2, 3 ve 4 numaralı haberlerde görsel içerik olarak iş yeri güvenlik kamerası tarafından çekilen görüntüler kullanılmıştır. Görüntülerde çocukların yüzleri bulanıklaştırılsa da yakın çevreleri tarafından çocukların kimliğinin tespiti mümkündür. 5 numaralı haberde ise suça sürüklenen çocuk ile yapılan röportaj görüntüsü kullanılmış ancak çocuğun yüz profili saklı tutulmuştur. Çocuğun yaşadığı bölge görüntüleri arkaplan olarak kullanılmış, böylece suça sürüklenen çocukların yaşadıkları koşullara işaret edilmiştir.

4.3.5. Kullanıcı Yorumları

Örneklem kapsamında yer alan haber yorumları, haberlerde sunulan çerçeveler bağlamında incelenmiş ve “Abartma/çarpıtma/yükleme, Küfür/hakaret/aşağılama, Damgalama/Etiketleme, Tehlike/Tehdit Olarak Gösterme, Düşmanlık Söylemi” kategorileri üzerinden nefret söylemi pratikleri tespit edilmiştir.

1. habere yapılan yorumlarda, suça sürüklenen çocuğa ilişkin; “suç makinesi”, “Allah’ın belası”, “Aç gözlü”, “Geleceğin seri katili”, “Escobar”, “Adanalı”, “İnsan demeye dilim varmıyor”, “Bacaksız şeytan” gibi etiketler kullanılmıştır. Çocuğa ilişkin nitelendirmelerde, abartma, çarpıtma, damgalama, tehdit ve tehlike olarak gösterme, düşmanlaştırma ve ötekileştirme söylemleri tespit edilmiştir. Haberde kullanılan sorun çerçevesine uygun olarak, haber yorumlarında çocuk suçluluğu sorunu toplumsal, ekonomik ve kültürel bağlamdan kopuk olarak ele alınmıştır. Çocuğu suça sürükleyen faktörlere ilişkin “aile” vurgusu öne çıkmıştır. Çocuğun suça karışmasında ailenin sorumlu olduğu belirtilmiş, ailenin de çocuklarla birlikte cezalandırılması gerektiği birçok yorumda ifade edilmiştir.

“Bunların anaları, babaları, abileri, ablaları ve yedi sülaleleri hırsız olur. Yoksa bu çocuklar için çok zor bu yaşta bu kadar suç sabıkası olması”

“Ağaç yaşken eğilir. Allah herkese hayırlı anne baba nasip etsin. Öğretilmese yapar mı hiç böyle bişeyi o yaştaki bir çocuk”

“Böyle bir adalet olur mu Çocuk 1 yaptı 2 yaptı neden ona bu kadar müsamaha gösteriyor kesinlikle çocuk annesi babası cezalandırılmalı”

“12 yaşında bu mesleği iyi öğrenmiş iyi eğitilmiş çocuk kabiliyetliymiş çocuğu cezalandıramıyorsa ailesini cezalandırınsınlar”

Çocuk suçluluğu konusunda ailenin yanı sıra dini inanç ve ahlaki değer yoksunluğu da suça sürüklenme nedeni olarak gösterilmiştir. Yorumlarda, suça yönelen çocuklara ilişkin yargılama süreçleri de eleştirilerin odağında yer almıştır. Suça sürüklenen çocukların tutuklanarak cezaevine konulması ve hapis süresinin uzatılması gerektiği aktarılmıştır. Cezai yaptırımların yanı sıra şiddet vurgusu da yorumlarda öne çıkmıştır. Suça sürüklenen çocuğa yönelik şiddet, idam ve infaz çağrısı yapılmıştır. Temel hak ve özgürlüklerin hiçe sayıldığı ve çocuk haklarının görmezden geldiği yorumlarda, düşmanlaştırma yoluyla nefret söylemi inşa edilmiştir.

“Yeni Nesil Bunun gibilere Kalırsa Vay Hâlimize... Allah Korkusu Vicdan Merhamet Helal Haram Bilen Kalmadı. Allahım Hakkımızda Hayırlısını Versin...”

“Böyle bir gençliğimiz hatta gençliğimiz değil böyle bir insanlığımız olduğu için utanç duyuyorum”

“Cezalar yetersiz 12 yaşında 65 suç dosyası var ise gelecek de ne olur ALLAH bilir”

“Bence 40 sene yatsın bir daha yapmaz”

“Böyle hırsızların ellerini yakacaksın hak ediyorlar”

“O kız elimde olsa hiç acımadan döverim bir gram vicdanım sızlamaz”

“O düğünde olsaydım hem çantayı verirdim cesedini de çıkartırdım o düğünden”

“İdam şart. Bu daha 12 yaşında büyüdüğünde neler yapacak bu.”

“Çocuk mocuk dinlemeyip vurup öldürülen”

Haber yorumlarında istisnai olarak suça sürüklenen çocukların yaşadıkları ortam ve içerisinde buldukları toplumsal yapıya dikkat çeken “Toplumumuzda herkes 12 yaşında 60 yaşında yaşlarına bakmadan önce onların nasıl bir hayat nasıl bir ortamda yaşadıklarına bakmıyorlar yaşlarına bakıyorlar her şeyi bu toplum yapıyor” yorumuna rastlanmıştır.

2. habere yapılan yorumların haberde sunulan sorumluluk çerçevesine uygun olduğu görülmüştür. Yorumlarda, çocukların karıştığı suç olayına ilişkin güvenlik

mekanizmasındaki yetersizlikler öne çıkmıştır. Habere yapılan yorumlar da çocuklara yönelik yargılama süreci de eleştirilmiştir. Çocukların yeterli cezai yaptırımlarla karşılaşmamasının etkili olduğu ve ailelerinin de sürece katılarak cezalandırılması gerektiği aktarılmıştır.

“950 km 1 çevirme yakalanmamak benzin fullemek ihbar yok kahvaltı yapıyorlar bide İstanbul’da gene yakalanmamışlar En Son Telefon Takibinden Yakalanmış Bu Olay Tarihe Geçer Ben Arabayla caddeye çıksam 100 çevirmeye giriyorum bunlar şehir değiştiriyor eds demi yok arkadaş Kerametli İş Dualarla Çıkışlar Yola Artık Tebrik Ediyorum”

“Memleketin hâli hep böyle çiftlik polis yol kontrolünü en alakasız yerde yapıyor”

“Bunların babalarına cezayı kesicen bunlardan vatana hayır gelmez”

3 numaralı habere yapılan yorumlarda, haberin sorun çerçevesine uygun yorumların yapıldığı, çocukları suça iten nedenler veya faktörlere yer verilmeden olayın sadece adli vaka çerçevesinde ele alındığı tespit edilmiştir. Yorumlarda, çocuk hak ve özgürlükleri yok sayılmış, çocuklar doğrudan hedef hâline getirilerek ceza artırım ve şiddet çağrısı yapılmıştır.

“Bunları yakalayınca şamar manyağı edecen veletleri yer misin yemez misin utanmazlar böylesi benim için çocuk değildir ne yaptığını çok iyi biliyorlar”

“Anladı ki bazı çocuklar suçlu olabiliyormuş”

“Bunları yakalayıp dilini kesmedikçe bunlar durmaz, ceza almadan çıkıyorlar”

4. habere yapılan yorumlarda da benzer şekilde çocukların doğrudan hedef gösterildiği, ceza artırımı ve şiddet çağrısı yapıldığı görülmüştür. Yorumlarda tehdit ve tehlike unsuru olarak gösterilen çocukların toplum dışı edilmesi istenmiştir.

“Maşallah kanunlar caydırıcı değil aksine teşvik edici. Cezalardan dürüst insanlar korkuyor sadece.”

“İslah evinden aşağısı kurtarmaz. Çocuk dediğiniz araba alıp kaçılırsa cezasını da çeker. Üç gün sonra eviniz soyulduğunda ağlamayın”

“Bu çocukların nefes alması dahi haram...”

5. habere yapılan yorumlarda genel olarak haberin çerçevesine uygun şekilde çocuk suçluluğu konusu toplumsal bir sorun olarak ele alınmıştır. Haber yorumlarında çocukların suçlu doğmadığına vurgu yapılarak hayat koşullarının çocukları suça ittiği aktarılmıştır. Yorumlarda suça sürüklenen çocukların yaşadıkları yalnızlık, yoksunluk ve dışlanma gibi travmatik süreçlere dikkat çekilmiş, çocuk destek

programlarının oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Haber yorumlarında ayrıca ailelere yönelik değerlendirmeler de bulunmaktadır. Ancak yorumlarda ailelerin cezalandırılması değil, insani değerlere sahip olmadan ve sosyoekonomik yeterliğe ulaşmadan çocuk yapmamaları gerektiği vurgulanmıştır.

“Kötü biri olduğumu asla düşünmüyorum. Allah yardımcın olsun.”

“Çocuklara tutunabilecekleri bir yaşam vermek. Bu noktada politikalar geliştirilmesi gerekiyor. Her birey topluma yeniden kazandırılmaya çalışılmalı.”

“İşte bu yüzden çocuklarınıza iyi bir hayat sağlayamayacaksanız çocuk yapmayın.”

“Bence insanların çoğalması kontrol altına alınmalı. Mesela alkolik, uyuşturucu bağımlısı birisi çocuk sahibi olmaktan menedilmeli. Bu ütopyik sistem kulağa çok acımasız gelse de bir ıslah çalışması toplumda birçok sorunu çözer.”

5. Sonuç

Çocuk suçluluğunun önlenmesi ve suça sürüklenen çocukların yeniden toplumsal hayata dâhil olup sosyal uyum sağlaması; suçun nedenlerinin anlaşılması ve bu nedenleri ortadan kaldıracak/engellenecek politikaların uygulanmasını gerektirmektedir. Medyanın da bu risk faktörleri dikkate alarak, çocukların suça yönelmesine veya itilmesine yol açan sebepleri veya ihmalleri görünür kılmaları gerekmektedir (Salman, 2019, s. 42). Ancak bu çalışmada elde edilen bulgulara göre; medya suça sürüklenen çocuklara ilişkin negatif çerçeveler oluşturarak, çocuğun yüksek yararından uzak yayıncılık faaliyeti yürütmektedir. Çocuk suçluluğunun nedenlerini veya suça iten risk faktörlerini irdelemeyen medya, sorunu adli vaka olarak yansıtmakta ve toplumsal bağlamdan koparmaktadır. Yazılı basında olduğu gibi dijital medyada yayınlanan video haberlerde de suça sürüklenen çocuklar damgalanmakta, hedef gösterilmekte ve düşmanlaştırılmaktadır. Haberlerde kullanılan “suç makinesi”, “Hırsız”, “12 yaşında ama” gibi sıfatlar, suça sürüklenen çocuklara ilişkin kalıp yargıları güçlendirmekte, çocuklara ilişkin negatif algı oluşturmaktadır. Haber görüntüleri, haber metnine paralel olarak çocukları birer tehdit ve tehlike unsuru olarak yansıtmaktadır. Haber görüntülerinde kullanılan ok işaretleri, “Bu kıza dikkat” gibi etiketler ile müzik kullanımı izleyicinin doğrudan korku, kaygı, öfke veya nefret gibi duygularına hitap etmektedir. Dijital medyanın yazılı basından farkı, habere yapılan yorumların da sürece dâhil olmasıdır. Kullanıcı yorumları, haber çerçevesine paralel olarak ve hatta daha da ileri giderek ayrımcı, ötekileştirici, düşmanlaştırıcı nefret söylemi pratikleri içermektedir. Çocuğun yüksek yararı gözetilerek hazırlanan ve çocuk suçluluğu sorununun görünür kılınmasına katkıda bulunan durum habere yapılan yorumlar ise olay haber

yorumlarından farklılaşmaktadır. Haberin çerçevesine paralel olarak yorumlarda çocuk suçluluğu konusunun toplumsal bağlamda ele alınması ve suçta sürüklenen çocukları koruyacak politikaların uygulanması gerektiği aktarılmaktadır.

Sonuç olarak medyanın suçta sürüklenen çocuklara ilişkin sunduğu haber çerçeveleri, izleyici/okur üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak etkide bulunmaktadır. Haberlerde suçta sürüklenen çocuklara ilişkin oluşturulan negatif çerçeveler, damgalama, hedef hâline getirme, düşmanlaştırma ve ötekileştirme gibi nefret söylemi inşasına zemin oluşturmaktadır. Bu nedenle medyanın toplumsal sorumluluk bilinciyle çocuğun yüksek yararını gözeterek ve suçta sürüklenen çocuklara ilişkin toplumsal duyarlılık ve farkındalık oluşturacak nitelikte yayıncılık faaliyeti yürütmesi gerekir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makale yazarları herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Kaynakça

- 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkındaki Kanun. (2011, Mart 3). [www.mevzuat.gov.tr:https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6112&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5](https://www.mevzuat.gov.tr/https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6112&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5) (Erişim Tarihi: 06.12.2020).
- Akmeşe, Z. (2020). Televizyon Ana Haber Bültenlerinde Çerçeveleme: Türk Telekom Reklam Filmi Örneği. *Middle Black Sea Journal of Communication Studies*, 1(5), 37-49.
- Akyazı, A. (2019). İletişimde Dijitalleşme ve Yeni Nesil Habercilik. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Alp, H. (2015). Medyada nefret söylemi ve çingene toplumuna yönelik ayrımcı söylemin suçta dönüşme süreci. *Ulusal Tez Merkezi*: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> (Erişim Tarihi: 03.02.2022).
- Altuntaş, O., & Altınova, H. H. (2015). Türkiye’de Risk Altındaki Çocukların Ana Akım Basında Temsili. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 59-70.
- Arslan, A., & Duğan, Ö. (2016). Suçta Yönelmiş Çocukların Medyada Temsili: Bir Alan Araştırması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4(1), 303-324.
- Avcı, A. (2011). Çocuk Haklarının Medya Boyutu - Sözleşmeler ve Yasal Düzenlemeler. M. R. Şirin içinde, *Çocuk Hakları ve Medya - Anne-Baba Öğretmen ve Medya Çalışanları İçin El Kitabı* (s. 89-110). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Ayan, S. (2011). Suçlu Kim? Türkiye’de Çocuk Suçluluğu. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Berber, N. (2015). Türkiye’de Çocuk Suçluluğu ile Mücadele Politikası Analizi: İstanbul Örneği. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Binark, M. (2010). Nefret Söyleminin Yeni Medyada Dolaşıma Girmesi ve Türetilmesi. T. Çomu içinde, *Yeni Medyada Nefret Söylemi* (s. 11-53). İstanbul: Kalkedon Yayınları.

- CNN Türk. (2021, 09 05). Çocuk Hırsızlar Polisleri Bile Şaşırttı. www.youtube.com: <https://www.youtube.com/watch?v=ZBf1WS4UNZI> (Erişim Tarihi: 03.10.2022).
- Cohen-Almagor, R. (2011). Fighting Hate and Bigotry on the Internet. *Policy and Internet*, 3(3), 1-26.
- Coşar, Y. (2005). Kentleşen Türkiye’de Çocuk Suçluluğu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*(56), 281-357.
- Çaba, D. (2017). Haberdeki şiddet: Türk yazılı basınında nefret söylemi üzerine bir inceleme. *Ulusal Tez Merkezi*: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> (Erişim Tarihi: 01.02.2022).
- Çınar, M. (2013). Habercilik ve Nefret Söylemi . M. Çınar içinde, *Medya ve Nefret Söylemi - Kavramlar Mecralar Tartışmalar* (s. 137-154). İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Çocuk Hakları Sözleşmesi UNICEF. (1989, Kasım 20). UNICEF Türkiye: (<https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1nadair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>) (Erişim Tarihi: 05.12.2020).
- Çocuk Koruma Kanunu. (2005, 7 3). www.mevzuat.gov.tr: <http://www.mevzuat.gov.tr> adresinden alınmıştır.
- Çomu, T. (2010). Video Paylaşım Ağlarında Nefret Söylemi. T. Çomu içinde, *Yeni Medyada Nefret Söylemi* (s. 141-180). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Doğan, E. (2015, Şubat 11). Televizyon haberlerinde nefret söylemi: Suriyeli sığınmacılar örnek olayı. *Ulusal Tez Merkezi*: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır
- Durur, E. K. (2011). İnşacı Yaklaşım İçinde Çerçeveleme Kuramı ve Haberin Çerçevelemesi. *Atatürk İletişim Dergisi*(2), 21-31.
- DW Türkçe. (2020, 06 15). Suça sürüklenen çocuklar. www.youtube.com: <https://www.youtube.com/watch?v=5hbdUW88t9A> (Erişim Tarihi: 03.10.2022).
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 4(43), 51-58.
- Erdoğan, E., & Semerci, P. U. (2021). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri İçin Bir Rehber: Gereklilikler, Sınırlılıklar ve İncelikler*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Erdoğan, İ. (2008). Haber Çerçeveleme: Kuram ve Tipoloji. *Marmara İletişim Dergisi*, 13(13), 35-52.
- Eryalçın, M., & Duyan, V. (2016). *Suçta Sürüklenen Çocuk ve Gençler*. İstanbul: 2016.
- Fırat, F. (2016). Çocuk Odak’sız Habercilik: İnternet Gazetelerinde Çocuk İçerikli Haberlerin Sunumu ve Etik İhlaller. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4(2), 817-833.
- ICC. (2008, Şubat). BM Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorum no. 10: Çocuk Ceza Adale-tinde Çocuk Hakları. www.insanhaklarizleme.org: https://insanhaklarizleme.org/vt/yayin_view.php?editid1=764 (Erişim Tarihi: 01.03.2022).
- İnceoğlu, Y. (2012). *Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Medya ve Çeşitlilik Klavuzu. (2005). Aralık 7, 2020 tarihinde www.tgc.org.tr: <https://www.tgc.org.tr/bildirgeler/medya-ve-cesitlilik-kilavuzu.html> (Erişim Tarihi: 07.12.2020).
- NTV. (2022, 01 23). İki çocuk hırsız bu kez turistin çantasını çaldı. 03 10, 2022 tarihinde

- www.youtube.com: <https://www.youtube.com/watch?v=3b6UNNLidT-M&t=3s> (Erişim Tarihi: 03.10.2022).
- Örki, H. (2018). Suça İtilmiş Çocukların Yazılı Basında Temsili. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(56), 411-426.
- Öter, A. (2018). Çocuk Suçluluğunun Toplumsal Nedenlerine Sosyolojik Bir Bakış (Antalya Örneği). 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 7(21), 739-769
- Özalp, A. (2020). Suçlu Çocuk Algısı - İngiltere ve Türkiye Örneğinde Karşılaştırmalı Kültürel Bir Çalışma. Konya: Çimke Yayınevi.
- Özarlan, H. (2007). Çerçeveleme yaklaşımı açısından haber çerçevelerinin izler kitle düşünceleri üzerindeki etkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya.
- Özdoyran, G. (2018). Yeni Medya ve Etik. K. Duman içinde, İnternet Haberciliği: Kuram, Uygulama ve Eleştiri (s. 163-193). İstanbul: Beta Yayınları.
- Pollak, J. M., & Kubrin, C. E. (2007). Crime in the News:How Crimes, Offenders and Victims Are Portrayed in the Media. *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*, 1(14), 59-83.
- Rogan, A. (2021). The Demonisation of Delinquency: Contesting Media Reporting and Political Rhetoric on Youth Crime in the United Kingdom and Addressing Academia's Social Responsibility to Engage. *Approaches to Public Engagement and Community Involvement*, 1-6.
- Ruigrok, N., Atteveldt, W. v., Gagestein, S., & Jacobi, C. (2016). Media and juvenile delinquency: A study into the relationship between journalists, politics, and public. *Journalism*, 1-19.
- Salman, U. A. (2019). Çocuk Odaklı Habercilik El Kitabı. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- SHOW TV. (2019, 04 01). Daha 12'sinde Ama Suç Makinesi! [www.youtube.com: https://www.youtube.com/watch?v=cZXjkwW6P-w](https://www.youtube.com/watch?v=cZXjkwW6P-w) (Erişim Tarihi: 03.10.2022).
- Sözeri, C. (2012). Yazılı Basında Nefret Söylemi ve Mücadele Yolları. Y. İnceoğlu içinde, Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları (s. 205-222). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- TÜİK. (2021, Ağustos 2). Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri, 2020. [https://data.tuik.gov.tr: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Juvenile-Statistics-Received-Into-Security-Unit-2020-37200#:~:text=G%C3%BCvenlik%20birimlerine%202020%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20gelen%20veya%20getirilen%20C3%A7ocuklar%C4%B1n%2068%2C7,%C3%BC%20ise%20k%C4%B1z%20C3%A7o](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Juvenile-Statistics-Received-Into-Security-Unit-2020-37200#:~:text=G%C3%BCvenlik%20birimlerine%202020%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20gelen%20veya%20getirilen%20C3%A7ocuklar%C4%B1n%2068%2C7,%C3%BC%20ise%20k%C4%B1z%20C3%A7o) (Erişim Tarihi: 10.03.2022).
- UNICEF Çocuk Hakları ve Gazetecilik Uygulamaları Hak Temelli Perspektif. (2007). <https://www.unicef.org/turkey/media/3966/file/%-C3%87OCUK%20HAKLARI%20VE%20GAZETEC%C4%BOL%C4%BOK%20UYGULAMALARI%20HAK%20TEMELL%C4%B0%20PERSPEKT%C4%B0F.pdf> (Erişim Tarihi: 07.12.2020).
- Uzun, R. (2014). Çocukların Medyadan ve Medyada Korunması: Çocuklara Yönelik Etik Davranış Kurallarının İncelenmesi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*(22), 152-167.
- Ülke TV. (2022, 02 14). Uslanmaz Çocuklar Bu Sefer Lüks Cip Çaldı. [www.youtube.com: https://www.youtube.com/watch?v=5rohccpQ6WY](https://www.youtube.com/watch?v=5rohccpQ6WY) (Erişim Tarihi: 03.10.2022).
- Varol, S. F. (2016). Temsil İdeoloji Kimlik. İstanbul: Varlık Yayınları.

- W.Tankard, J. (2001). The Empirical Approach to the Study of Media Framing. In S. D. Reese, J. Gandy, & A. E. Grant, Framing Public Life - Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World (pp. 95-106). New York: Routledge.
- Weber, A. (2009). Nefret Söylemi El Kitabı. (M. Çulhaoğlu, Çev.) Avrupa Konseyi Yayınları. Ocak 30, 2022 tarihinde İnsan Hakları Ortak Platformu: İHOP: http://ihop.org.tr/wp-content/uploads/2011/04/nefret_soylemi.pdf (Erişim Tarihi: 30.01.2022).
- Yavuzer, H. (2021). Çocuk ve Suç. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, S. H. (2013). Siyasal Nefret Söylemi ve Medya - Haberden Söyleme Kısa Bir Yolculuk. Konya: Literatürk Yayınları.

